

Каміль Примаков

Класичний приватний університет, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО СИСТЕМАТИЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

Kamil Prymakov

Classical Private University, Ukraine

METHODOLOGICAL APPROACHES TO SYSTEMATIZATION OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF MASS MEDIA IN UKRAINE

The paper summarizes methodological approaches to systematization of administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine. An additional argument in favor of the allocation of media sphere as a separate independent branch of Information Law with the relevant scientific and methodological justification for this state. It has been suggested that the industry media standards are different areas of law, united by one common subject and method of legal regulation and strictly defined principles. One of the key areas of national law which has a regulating effect on social relations that arise in the media is administrative law. Hence there is a need to systematize administrative and legal regulation of relations arising in the field of media in Ukraine.

It is suggested that administrative regulation of the media in Ukraine as a system is a set of logically structured elements, which in its operation and interdependence reveal legal nature of the phenomenon and provide an opportunity to review it for compliance with the institute of administrative law. The article identifies such elements of administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine: a) an object of administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine; b) a subject of administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine; c) relationship between actors on the administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine; d) method of legal regulation of relations emerging in the field of media in Ukraine; e) administrative and legal means of regulation of the media in Ukraine. The analysis of each element of the system of administrative and legal regulation in the sphere of mass media in Ukraine was made.

Key words: methods, system, information, mass information, media, administrative regulation, public authorities, administrative and legal means.

Становлення інформаційного суспільства в Україні, пошук оптимальної моделі інформаційних правовідносин, зростання ролі масових комунікацій в цьому процесі як на міжнародному, так й на національному рівнях вимагає поглиблення теоретичних розробок з цих вкрай актуальних питань задля усвідомлення нової реальності. За останні роки під впливом інформаційних технологій, що стрімко розвиваються, в Україні сформувалася принципово інша ситуація в медійній сфері, докорінно змінюються звичні стереотипи щодо функціонування засобів масової інформації (ЗМІ), державного нагляду і контролю за дотриманням законодавства в сфері масових комунікацій. Все це відбувається на тлі реформування української правової системи, приведення її у відповідність з міжнародними стандартами.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження масової інформації, пошуку методологічних підходів до систематизації адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні, складають наукові праці українських та зарубіжних фахівців у галузі загальної теорії держави і права, інформаційного права, адміністративного права, конституційного права, цивільного права та міжнародного права: А. Агапова, С. Алексеева, І. Арістової, Ю. Батуріна, І. Бачило, К. Белякова, В. Брижка, Ю. Бурила, О. Венгерова, І. Грицай, О. Денисової, В. Ентіна,

Р. Калюжного, В. Копилова, Б. Кормича, Т. Костецької, О. Кохановської, Л. Кузенко, А. Марущака, П. Рабиновича, М. Рассолова, Р. Свистовича, Ю. Тихомирова, М. Федотова, В. Цимбалюка та інших. Поряд із вітчизняними розробками в області теорії права масової інформації, являють інтерес й праці таких визнаних зарубіжних фахівців, як К. Бауман, М. Кастельс, С. Колівер, В. Кляйнвахтер, Н. Купер, П. Круг, Д. Леонарді, Н. Луман, М. Маклюен, М. Прайс, С. Робілар, Е. Тоффлер, Ф. Уебстер, Г. Харріс, Р. Холсінгер, К. Шеннон та інші.

Водночас сучасних праць, які б досліджували динаміку розвитку правовідносин у сфері масової інформації в українській юридичній науці не так багато. Зважаючи на бурхливий розвиток інформаційного права в Україні, будівництва в нашій державі правових засад інформаційного суспільства, питання систематизації адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації, як і розширення галузевої та дисциплінарної приналежності права масової інформації, є *актуальними* та своєчасними.

Сучасна юридична наука давно визнає інформаційне право як самостійну галузь права. Галузева автономність інформаційного права обумовлює наявність таких елементів: основний об'єкт правового регулювання – суспільні інформаційні відносини; основний предмет суспільних відносин – інформація (відомості, дані, знання, таємниця тощо); метод правового регулювання – це системне комплексне застосування методів конституційного, цивільного, адміністративного, трудового та кримінального права (що визначає міжгалузевий характер публічно-правового регулювання) та застосування методів приватноправового регулювання (на рівні правочинів, угод, звичаїв, традицій, норм суспільної моралі, професійної, ділової етики тощо)¹. Поряд із зазначеними основними елементами можна виділити ще ряд додаткових, що характеризують своєрідність окремих галузей системи права. Це, зокрема, зростаюча соціальна значимість певних груп суспільних відносин, особлива зацікавленість держави в правовому регулюванні деяких суспільних відносин тощо.

Разом з тим, сфера масової інформації, відносини, що виникають з приводу масової інформації, зважаючи на важливість об'єкту правового регулювання, також мають всі ознаки окремої *самостійної* галузі права з відповідним науково-методологічним обґрунтуванням такого стану. Право, яке регламентує відносини, що виникають у сфері масової інформації, об'єднує правові норми, які стосуються різних галузей права (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного, фінансового) та включає в себе норми конституції, законів і підзаконних актів. Крім цього, зростаючий суспільний запит на інформацію різного характеру підвищує соціальну значимість суспільних відносин, які виникають з приводу виготовлення та розповсюдження масової інформації, а також підкреслює особливу зацікавленість держави у правовому регулюванні суспільних відносин цього типу. Все це дозволяє говорити про те, що дана галузь права є *комплексною*.

В США, ФРН, Франції та інших зарубіжних країнах право масової інформації (mass media law) розглядається як діюча галузь права, яка за своїм значенням стоїть в одному ряду з конституційним і адміністративним правом, а також як навчальна дисципліна, що викладається студентам юридичних факультетів університетів. Крім того, право масової інформації є об'єктом дослідження в таких спеціалізованих установах, як Інститут досліджень засобів масової інформації (ФРН), Юридична школа ЗМІ Кардозо (США) та інших. Отже, розширення галузевої та дисциплінарної приналежності права масової інформації як самостійної комплексної галузі інформаційного права в Україні можна вважати вірним методологічним рішенням, яке повинно, з поміж іншого, активізувати запровадження цих знань у навчальний процес вітчизняних навчальних закладів юридичного профілю.

Спроби виділити суспільні відносини, що виникають з приводу виготовлення та розповсюдження масової інформації, в самостійну галузь непоодинокі, але погляди на окремі структурні елементи цієї галузі різняться. Так, на думку російського вченого-юриста В. Ентіна, сукупність правових інститутів і норм, різнодисциплінарних за своїми джерелами, рівню і формам захисту, застосування, об'єктом яких є функціонування ЗМІ або діяльність, пов'язана з їх функціонуванням, утворюють комплексну юридичну дисципліну – право засобів масової

¹ Стоєцький, О.В. (2013). *Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері інформаційної безпеки України*. Дис.... канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 37.

інформації¹. В даному випадку право ЗМІ розглядається як сукупність правових норм, що регламентують інституційну підсистему масової інформації. Дійсно, можна погодитися, що переважно правовий вплив спрямовано саме на цю сферу, тому що вона потребує детальної правової регламентації. Однак вважати об'єктом правового регулювання тільки питання функціонування ЗМІ помилково, оскільки в такому випадку зі сфери законодавчого регулювання випадають, наприклад, відносини, що складаються з приводу установи ЗМІ, поширення інформації тощо. За цією логікою інформаційні права і свободи громадян, обов'язки органів державної влади і посадових осіб надавати публічну інформацію не є предметом законодавчої регламентації. Але законодавство повинно охоплювати своїм впливом усе різноманіття суспільних інформаційних відносин, враховувати не тільки інституційну, а й інші підсистеми масової інформації (комунікативну і технічну).

За кордоном одним із перших, хто став розглядати право масової інформації саме під таким кутом зору, є професор Ральф Холсінгер. В своїй монографії «Право масової інформації»² він виділяє наступні правові інститути, що становлять право масової інформації: 1) право друку; 2) право радіомовлення; 3) право телебачення; 4) права і обов'язки журналіста; 5) доступ до інформації; 6) дифамація і інші правопорушення; 7) реклама в СМІ. З таким переліком інститутів можна погодитися, тому що в ньому враховується майже все різноманіття інформаційних правовідносин, окрім електронних. Підхід до правового регулювання інституційної підсистеми деталізується шляхом відокремлення таких інститутів як право друку, право радіомовлення, право телебачення, але, на нашу думку, можна в якості правового інституту, що діє у сфері масової інформації, виділити право телекомунікаційних мереж, маючи на увазі, насамперед, мережу Інтернет.

В Україні комплексний аналіз права масової інформації як самостійної галузі здійснив Р. Свистович, в його дисертації «Правове регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації»³ проглядається спроба розробити якісно нову модель правового регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації, яка ґрунтується на: а) авторському розумінні концепції формування теоретико-методологічних засад правового регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації; б) комплексному підході щодо визначення особливостей правового регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації, який враховує як статику, так і динаміку правового регулювання; в) плюралістичній концепції визначення об'єкта інформаційних правовідносин у сфері масової інформації; г) принципі свободи масової інформації; д) комплексному інституті права – права масової інформації.

Однією з визначальних галузей національного права, що чинить регулюючий вплив на суспільні відносини, які виникають у сфері масової інформації, є адміністративне право. Розвиваючи думку про можливість окремого існування права масової інформації як комплексної галузі права (інформаційного права), слід більш детально зупинитися на розробці теоретико-методологічних положень його існування та реалізації в контексті адміністративно-правового регулювання, адже динамічні показники цього процесу вимагають регуляції відносин у зазначеній сфері саме за допомогою адміністративних механізмів та важелів. В цьому світлі вкрай важливо надати системоутворюючу характеристику адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні.

Адміністративно-правове регулювання правовідносин, що виникають у сфері масової інформації в Україні, має свою специфіку, розкриваючи котру доцільно говорити про застосування методу систематизації. Метод систематизації в загальному розумінні являє собою сукупність науково обґрунтованих і перевічених практикою прийомів, правил і положень, які використовуються в процесі систематизації певного явища. Отже, адміністративно-правове регулювання у сфері масової інформації в Україні як об'єкт наукового дослідження слід розглядати як певну цілісну систему, що має вираз у дії взаємопов'язаних, структурованих, системоутворюючих елементів. Такий погляд дозволяє застосувати широкий спектр наукових

¹ Энтин, В.Л. (1988). *Средства массовой информации в политической системе современного капитализма*. Москва: Наука, 12.

² Holsinger, Ralph L. (1991). *Media law*. Boston, New York, St.Louis, San Francisco etc.: McGraw-Hill, 670.

³ Свистович, Р.С. (2011). *Правове регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації*. Дис.... канд. юрид. наук. Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 228.

методів пізнання стосовно адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні як актуального теоретико-правового явища, зробити обґрунтовані висновки щодо його правової природи і відповідності нормам та інститутам адміністративного права.

Зважаючи на наведену аргументацію, адміністративно-правове регулювання у сфері масової інформації в Україні як *система* являє собою сукупність логічно структурованих елементів, які у своїй дії та взаємозалежності розкривають правову природу цього явища і надають можливість його проаналізувати на предмет відповідності нормам та інститутам адміністративного права. До системоутворюючих елементів адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні, на нашу думку, слід відносити: а) *об'єкт* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; б) *суб'єкт* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; в) *відносини* між суб'єктами з приводу адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні як алгоритм мотивованих послідовних дій, регламентований нормами права (міжнародного та національного), і які у своїй сукупності складають *предмет* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; г) *метод* правового регулювання правовідносин, що складаються у сфері масової інформації в Україні; д) адміністративно-правові *засоби* регулювання у сфері масової інформації в Україні. Розглянемо кожний з цих елементів.

Головним *об'єктом* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні є безпосередньо масова інформація. Якщо розглядати масову інформацію як сукупність призначених для необмеженого кола осіб відомостей, які адекватно відображають еволюційні процеси суспільного буття та розповсюджуються засобами масової інформації за допомогою спеціальних технічних систем і пристроїв, то можна припустити, що до об'єкту адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні відносяться й *засоби* масової інформації. Отже, об'єкт адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні має дуалістичну природу та складається з двох взаємопов'язаних компонентів: 1) масової інформації; 2) засобів масової інформації, порядку заснування і функціонування ЗМІ. Вони діють разом, є взаємозалежними настільки, наскільки масова інформація потребує власного розповсюдження.

З технічної точки зору, виробництво масової інформації завжди здійснюється на *двох рівнях*: 1) її творцем може бути кожний громадянин в силу пізнавальної природи людини; 2) масова інформація створюється інституційно, тобто спеціальними суспільними інститутами. Звідси – два рівні масової інформації: 1) стихійний, що створюється спонтанно й поширюється самими масами переважно в усній формі; 2) організований, що створюється спеціалістами й поширюється відкритими, доступними кожному комунікаційними каналами.

Якщо мова йде про організований рівень масової інформації, завжди слід звертати увагу на засоби її розповсюдження, а також якість правового регулювання цих процесів. В Україні існує розгалужена система нормативно-правових актів, які регулюють інформаційні правовідносини у різних сферах. При цьому законодавче регулювання ЗМІ, переважно за об'єктивних причин, на сьогодні є недосконалим та потребує модернізації. Однак колізії виникають вже на рівні смислового розуміння законодавцем самого терміну «засоби масової інформації». Закон України «Про інформацію» засоби масової інформації визначає як засоби, призначені для публічного поширення друкованої та аудіовізуальної інформації¹. Але це визначення слід визнати загальним, адже з нього важко побачити диференціацію суб'єктів масової інформації (підприємств, агенцій тощо) та безпосередньо засобів (технічних пристроїв) її розповсюдження.

За енциклопедичним визначенням, засоби масової інформації – це система органів публічної передачі інформації за допомогою технічних засобів². Можна побачити, що термін «засоби» вживається як для позначення органів публічної передачі інформації, так й у технічному сенсі – як сукупність певних пристроїв, призначених для обробки та поширення інформації за допомогою електронно-обчислювальних машин. У юридичній літературі термін «засоби масової інформації» також трактують переважно однобоко. Здебільшого сучасні ЗМІ розглядаються як установи, що створені для відкритої, публічної передачі за допомогою спеціального технічного інструментарію

¹ Закон про інформацію 1992 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>> (2016, листопад, 04).

² Средства массовой информации. Большая энциклопедия в 62 томах (2006). Т. 47. Москва: Терра, 453.

різних відомостей будь-яким особам¹. Таким чином, існує явна невідповідність терміну «засоби масової інформації» його теоретико-семантичним характеристикам, оскільки засіб в теорії права трактується як певний інструмент, знаряддя досягнення мети, і в цьому сенсі засобами розповсюдження масової інформації слід вважати технологічні комунікативні пристрої або мережі, які транслюють споживачу інформацію. (З цієї точки зору типовим і найбільш розповсюдженим засобом масової інформації є мережа Інтернет). В той час як редакції газет і журналів, інформаційні агентства, видавництва, які мають свій штат та володіють певною інфраструктурою, є не засобами, а установами (органами). На сьогодні вже назріла необхідність виправити таку термінологічну невідповідність внесенням на законодавчому рівні предметних кваліфікованих роз'яснень.

Зважаючи на викладену аргументацію, засоби масової інформації мають технічний та інституційний аспект, та повинні включати:

1. *Засоби* масової інформації, до яких коректніше відносити:

- а) електронно-обчислювальні машини (ЕОМ);
- б) телекомунікаційні мережі;
- в) портативні носії з програмним забезпеченням (мобільні телефони, планшети тощо).

2. *Установи (органи)* масової інформації, до яких слід відносити:

- а) інформаційні агентства;
- б) редакції газет, журналів, альманахів (в тому числі електронних), книжкової продукції;
- в) редакції радіостанцій і телевізійних каналів;
- г) підприємства, які займаються організаціями масових заходів, PR-агенції;
- д) наукові заклади з дослідження питань масової інформації.

Запропонована диференціація засобів масової інформації дозволить відмежувати об'єкт (технічні пристрої для обробки та оприлюднення інформації) від суб'єкту масової інформації, до якого слід відносити установи (органи) масової інформації, а також *фізичних осіб*, які її виготовляють та розповсюджують. Таке розмежування, зокрема, вплине на якісне встановлення кваліфікуючих ознак в адміністративному провадженні при притягненні суб'єктів масової інформації до юридичної відповідальності за правопорушення, що вчиняються в цій сфері.

Суб'єктами адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні є держава, органи державної влади, юридичні та фізичні особи як безпосередні учасники, носії суб'єктивних прав і юридичних обов'язків. Суб'єктами інформаційних правовідносин виступають, з одного боку, засіб масової інформації (редакція, засновник, власник майна редакції) як носій свободи масової інформації, а з іншого – громадяни, суспільство, держава, політичні партії або державні органи, підприємства, організації, посадові особи.

Важливим елементом системи адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні є *відносини* між суб'єктами масової інформації, адже сукупність інформаційних відносин, що піддаються впливу (упорядкуванню) правових норм, визначених адміністративним законодавством, становить *предмет* адміністративно-правової регулювання в сфері масової інформації в Україні.

Правовідносини, що виникають у сфері масової інформації – це один із видів інформаційних та адміністративних відносин, тобто відносин, визначально врегульованих нормами цих галузей права. До загальних ознак правовідносини, що виникають у сфері масової інформації в Україні, можна виділити наступні: 1) правовідносини, що виникають у сфері масової інформації в Україні, з огляду на швидкість розповсюдження цього виду інформації, а також інформаційну глобалізацію та міжнародний розвиток інформаційного суспільства, виникли значно раніше, ніж дістали свою предметну правову регламентацію; 2) правовідносини, що виникають у сфері масової інформації в Україні, є свідомим проявом владних повноважень суб'єктів адміністративного права, вони виявляють себе як односторонні, двосторонні та багатосторонні зв'язки за безпосередньою або опосередкованою участю суб'єктів адміністративного права; 3) правовідносини, що виникають у сфері масової інформації в Україні, є наслідком дії адміністративного права, а відтак – вони зумовлені можливістю застосування державного примусу, у тому числі й адміністративного.

З викладеного видно, що при адміністративно-правовому регулюванні у сфері масової інформації в Україні виділяються три великі групи суспільних відносин:

¹ Пугачев, В.П. (2001). *Политология. Справочник студента*. Москва: АСТ, 421.

1. Відносини, що пов'язані зі створенням засобів масової інформації та набуттям ними правового статусу.

2. Відносини, що пов'язані із виробництвом продукції засобів масової інформації.

3. Відносини, що пов'язані із розповсюдженням масової інформації за допомогою телекомунікаційних мереж та спеціальних приладів.

У кожній із зазначених груп є в наявності як приватно-правові, так і публічно-правові відносини, при цьому останні носять переважно адміністративний характер, а відтак регулюються адміністративним правом. Право, зокрема адміністративне право, регулює відносини у сфері масової інформації в Україні шляхом:

а) встановлення певних обмежень свободи масової інформації;

б) забезпечення захисту обмеженою правовими рамками свободи від зловживання і обмеження;

в) встановлення і реалізації елементів інституту відповідальності відносно суб'єктів масової інформації за вчинення порушень в цій сфері.

Отже, виходячи з викладеного, можна сказати, що у сфері масової інформації в Україні адміністративне право регулює такі суспільні відносини, об'єктом яких є діяльність фізичних і юридичних осіб з приводу реалізації виконавчої влади, що пов'язана із встановленням певних обмежень свободи масової інформації, забезпеченням захисту обмеженою правовими рамками свободи від зловживання і обмеження, встановленням та реалізацією елементів інституту відповідальності відносно суб'єктів масової інформації за вчинення порушень в цій сфері. Особливість їх змісту полягає в наявності при адміністративно-правовому регулюванні у сфері масової інформації в Україні обов'язкового суб'єкта владних повноважень, яким виступає держава.

Не менш важливим постає питання визначення та аналізу *методу* правового регулювання правовідносини, що виникають у сфері масової інформації в Україні. В теорії права розрізняють два основні методи – імперативний (метод владних приписів) і диспозитивний (метод довільного розсуду рівних суб'єктів). Однак ці методи використовуються в «чистому вигляді» лише в деяких галузях права. Основний масив правовідносин регламентується змішаним імперативно-диспозитивним або диспозитивно-імперативним методом в залежності від особливостей конкретної галузі права.

Важливість сфери інформаційних правовідносин, поєднання свободи масової інформації з необхідністю її обмеження, уникнути зловживання нею, змушує законодавця використовувати імперативно-диспозитивний метод. Застосування імперативного методу до такого типу відносин витікає з логіки міжнародного права, яке допускає обмеження масової інформації, процесів, пов'язаних з її виготовленням та розповсюдженням, у визначених випадках. Так, неприпустимість цензури масової інформації, зловживань свободою масової інформації і правами журналіста, повторної реєстрації ЗМІ, або функціонування ЗМІ без відповідної реєстрації (ліцензії) повинна бути встановлена імперативними (які забороняють) нормами. Дотримання заборон суб'єктами права і призведе в даному випадку до впорядкування інформаційних правовідносин, допоможе уникнути негативних проявів свободи масової інформації. Водночас сфера реалізації свободи масової інформації (користування ЗМІ, пошук і поширення інформації тощо) повинна бути врегульована, в основному, диспозитивними нормами права, що дозволить громадськості бути об'єктивно поінформованою про суспільні процеси, що реально відбуваються, а ЗМІ (журналістам) безперешкодно, на свій розсуд шукати, отримувати, використовувати і поширювати масову інформацію.

Таким чином, при адміністративно-правовому регулюванні відносин у сфері масової інформації в Україні повинен бути використаний імперативно-диспозитивний метод. Імперативні норми повинні, з одного боку, гарантувати незалежність ЗМІ, неприпустимість цензури або втручання в діяльність редакції, з іншого – забороняти зловживання свободою масової інформації або правами журналіста. Завдання диспозитивних норм – встановити порядок реалізації свободи масової інформації, правомочності суб'єктів.

Ефективне адміністративно-правове регулювання у сфері масової інформації в Україні можливе лише при використанні широкого спектру адміністративних *засобів* в діяльності «державних» суб'єктів цього процесу. Слід зауважити, що єдиного підходу до визначення поняття «адміністративно-правові засоби» в літературі не існує. За словниковим визначенням, засіб – це спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чогось; те, що служить знаряддям у

якій-небудь дії, справі засобу¹. М. Белкін визначає такі спільні ознаки, що притаманні адміністративно-правовим засобам: а) обов'язкова участь в реалізації цих засобів суб'єкта владних повноважень; б) застосування зазначених засобів виключно на підставі закону, а у випадках, передбачених законом, – і на підставі підзаконних нормативно-правових актів; в) застосування зазначених засобів виключно в межах компетенції відповідного суб'єкта владних повноважень; г) можливість при реалізації даних засобів застосування державного примусу; д) реалізація в адміністративно-правових засобах норм права у формі правозастосування; е) реалізація цілепокладання у вигляді пріоритету забезпечення прав і свобод громадян; є) контроль за застосуванням засобів адміністративного права; ж) участь в реалізації адміністративно-правових засобів в публічному управлінні інститутів громадянського суспільства².

Отже, в загальному розумінні під засобом мається на увазі знаряддя, що сприяє досягненню певної мети. В залежності від сфери застосування, адміністративно-правові засоби можуть мати певну специфіку, але в силу публічної складової ці засоби завжди є саме адміністративно-правовими засобами, вони визначаються нормами адміністративного права та застосовуються виключно в їх параметрах.

Адміністративно-правові засоби реалізуються державою в особі її органів виконавчої влади, які наділені владними повноваженнями, з метою забезпечення публічного правопорядку та законності. В свою чергу органи виконавчої влади є частиною публічної адміністрації, яка в сучасному розумінні на тлі приведення правової системи України у відповідність до європейських стандартів управління, поступово приходить на зміну апарату держави. Концепція публічного адміністрування передбачає відхід від імперативно-владного механізму управління на користь сервісного, реалізуючись на практиці як комплекс безпосередніх партнерських взаємовідносин публічної влади, громади, суб'єктів публічного та приватного секторів у процесі планування та управління спільними справами. Звідси застосування засобів при адміністративно-правовому регулюванні у сфері масової інформації в Україні можна вважати однією з форм надання інформаційних послуг державою.

З викладеного можна зробити наступні *висновки*.

Сфера масової інформації, зважаючи на важливість об'єкту правового регулювання, має всі ознаки окремої самостійної галузі інформаційного права з відповідним науково-методологічним обґрунтуванням такого стану. В даний правовий масив входять норми правових актів різних галузей права, об'єднаних одним загальним предметом, методом правового регулювання і строго визначеними принципами. Однією з визначальних галузей національного права, що чинить регулюючий вплив на суспільні відносини, які виникають у сфері масової інформації, є адміністративне право. Адміністративно-правове регулювання правовідносин, що виникають у сфері масової інформації в Україні, має свою специфіку, розкриваючи котру доцільно говорити про застосування методу систематизації.

Адміністративно-правове регулювання у сфері масової інформації в Україні як система являє собою сукупність логічно структурованих елементів, які у своїй дії та взаємозалежності розкривають правову природу цього явища і надають можливість його проаналізувати на предмет відповідності інститутам та нормам адміністративного права. До системоутворюючих елементів адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні слід відносити: а) *об'єкт* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; б) *суб'єкт* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; в) *відносини* між суб'єктами з приводу адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні як алгоритм мотивованих послідовних дій, регламентований нормами права (міжнародного та національного), і які у своїй сукупності складають *предмет* адміністративно-правового регулювання у сфері масової інформації в Україні; г) *метод* правового регулювання правовідносин, що складаються у сфері масової інформації в Україні; д) адміністративно-правові *засоби* регулювання у сфері масової інформації в Україні.

¹ Сучасний тлумачний словник української мови (2008). Харків: ВД «ШКОЛА», 326.

² Белкін, М.Л. (2012). Єдність принципів застосування адміністративно-правових засобів у сфері публічного управління. *Часопис Академії адвокатури України*, 15, 2/2012, 7.

References:

1. Belkin, M.L. (2012). Ednist' printsipiv zastosuvannya administrativno-pravovih zasobiv u sferi publichnogo upravlinnja [Unity application of the principles of administrative and legal measures in public administration]. *Chasopis Akademii advokaturi Ukraini* [Journal of the Academy of Advocacy of Ukraine], № 15, 2/2012, 1-10. [in Ukrainian].
2. Entyn, V.L. (1988). *Sredstva massovoj informatsii v politicheskoy sisteme sovremennogo kapitalizma* [The media in the political system of modern capitalism]. Moscow: Nauka [in Russian].
3. Holsinger, Ralph L. (1991). *Media law*. Boston, New York, St.Louis, San Francisco etc.: McGraw-Hill [in English].
4. Pugachev, V.P. (2001). *Politologija. Spravochnik studenta* [Political science. Student Handbook]. Moscow: ACT [in Russian].
5. Sredstva massovoj informatsii [Mass media]. *Bol'shaja `entsiklopedija v 62 tomah* [Big Encyclopedia in 62 volumes]. Moscow: Terra [in Russian].
6. Stoyetskiy, O.V. (2013). *Administrativna vidpovidal'nist' za pravoporushennja u sferi informatsijnoi bezpeki Ukraini*: Dissertation for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07. [Administrative responsibility for offenses in the field of information security Ukraine: Thesis for PhD degree in law]. Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya, Ukraine [in Ukrainian].
7. *Suchasnij tлумachnij slovník ukráíns'koi movi* (2008). [Dictionary of Modern Ukrainian language]. Kharkiv: VD «SHKOLA» [in Ukrainian].
8. Svistovich, R.S. (2011). *Pravove reguljuvannja informatsijnih vidnosin u sferi masovoi informatsii*: Dissertation for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.07. [Legal regulation of information relations in the media: Thesis for PhD degree in law]. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine [in Ukrainian].
9. *Zakon pro informatsiju 1992* [Law on Information]. (Verkhovna Rada of Ukraine). Ofitsiynyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy [Official web-site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>> (2016, listopad, 04) [in Ukrainian].